1

Februari 2021

Harald Merckelbach
Redactioneel
Rechtspsychologie na de Schiedammer parkmoord / 1

Jos Silvis
Symposium Vijftien jaar na het evaluatieonderzoek in de Schiedammer parkmoord / 5

Frits Posthumus
De Schiedammer parkmoord: vijftien jaar later. Een persoonlijke (terug)blik / 8

Diederik Aben
Mag het ook een onsje meer zijn? / 15

Cyrille Fijnaut
De voorkoming en de rechtzetting van gerechtelijke dwalingen: een voorwerp van aanhoudende en veelomvattende zorg / 26

Stijn Franken
Potentieel onveilige veroordelingen: afstand tot het novumvereiste / 33

Tineke Cleiren
Vijftien jaar na de evaluatie van de Schiedammer parkmoord / 38

Herman Knol en Miranda de Meijer
Het OM en waarheidsvinding, vijftien jaar na het evaluatierapport van de commissie-Posthumus / 46

Jurisprudentie strafrecht **/ 53**

Expertise
en Recht

Redactie
mr. Diederik Aben
advocaat-generaal Hoge Raad

prof. dr. Ton Broeders
emeritus hoogleraar Criminalistiek Universiteit Leiden en Universiteit Maastricht

mr. dr. Marieke Dubelaar
universitair docent Strafrecht & Criminologie, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Radboud Universiteit Nijmegen

mr. Gert Haverkate
directeur Wetenschappelijk Bureau Openbaar Ministerie Den Haag

dr. ir. Hans Henseler
lector Digital Forensics & E-discovery aan de Hogeschool Leiden en werkzaam bij Magnet Forensics

mr. dr. Jelte Hielkema
senior raadsheer Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, docent Forensisch bewijs bij de Vakgroep Strafrecht en Criminologie, Rijksuniversiteit Groningen

prof. dr. Ko Hummelen
emeritus bijzonder hoogleraar Forensische psychiatrie Rijksuniversiteit Groningen, psychiater Expertisecentrum forensische psychiatrie 'De Boog', GGNet, Warnsveld

mr. ing. Nico M. Keijser CDPO
juridisch adviseur op het gebied van ICT en privacy

prof. dr. Ate Kloosterman
hoogleraar forensische biologie Universiteit van Amsterdam; Nederlands Forensisch Instituut Den Haag

prof. dr. Harald Merckelbach
hoogleraar rechtspsychologie, Universiteit Maastricht

Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van artikelen impliceert toestemming voor openbaarmaking en verveelvoudiging t.b.v. de elektronische ontsluiting van het tijdschrift.

Redactiesecretariaat
mw. C.Y.M. Helmer
E-mail: expertiseer@gmail.com

Uitgever
Uitgeverij Paris, Postbus 4083,
7200 BB Zutphen, Tel. 0575-514299
E-mail: info@uitgeverijparis.nl
www.uitgeverijparis.nl
Voor informatie over abonnementen zie binnenkant achteromslag.

mvw
media voor vak
& wetenschap

Inhoud

Harald Merckelbach
Redactioneel
Rechtspsychologie na de Schiedammer parkmoord / 1

Jos Silvis
Symposium Vijftien jaar na het evaluatieonderzoek in de Schiedammer parkmoord / 5

Frits Posthumus
De Schiedammer parkmoord: vijftien jaar later. Een persoonlijke (terug)blik / 8

Diederik Aben
Mag het ook een onsje meer zijn? / 15
Bijdrage aan het symposium 'Vijftien jaar na het evaluatieonderzoek in de Schiedammer parkmoord. Lessen van toen in de context van nu'

Cyrille Fijnaut
De voorkoming en de rechtzetting van gerechtelijke dwalingen: een voorwerp van aanhoudende en veelomvattende zorg / 26

Stijn Franken
Potentieel onveilige veroordelingen: afstand tot het novumvereiste / 33

Tineke Cleiren
Vijftien jaar na de evaluatie van de Schiedammer parkmoord / 38
Lessen van toen in de context van nu

Herman Knol en Miranda de Meijer
Het OM en waarheidsvinding, vijftien jaar na het evaluatierapport van de commissie-Posthumus / 46
Hoe het proces van waarheidsvinding zijn weg vindt binnen het OM

Jurisprudentie strafrecht / **53**

*Harald Merckelbach**

Redactioneel

Rechtspsychologie na de Schiedammer parkmoord[1]

1. Inleiding

Het drama dat te boek ging staan als de Schiedammer parkmoord voltrok zich op donderdag 22 juni 2000. In het kielzog daarvan ontvouwde zich een rechterlijke dwaling. Ruim voordat begon door te dringen dat hier een onschuldige verdachte – Kees B. – was veroordeeld, publiceerde de hoogleraar rechtspsychologie Peter van Koppen zijn boek over de zaak.[2] Daarin nam hij het bewijs tegen B. onder de loep. Van Koppen liet er geen spaan van heel: de politieverhoren van B. waren gemankeerd en zodoende was zijn bekentenis problematisch; een orthopedagoog die de politie assisteerde had het signalement dat een jeugdig slachtoffer van de dader gaf onterecht in twijfel getrokken, waardoor uit zicht raakte dat het signalement niet strookte met het uiterlijk van Kees B. En dan was er het kwestieuze rapport van het Pieter Baan Centrum, waarin de experts van dit toch gevestigd instituut alvast een voorschot namen op het daderschap van de verdachte door met zoveel woorden te zeggen dat hij – gelet op het delict – wel gebukt *moest* gaan onder een 'woedend, agressief-seksueel geladen verlangen'. Evenzogoed veroordeelde eerst de rechtbank en later het hof Kees B. tot 18 jaar plus tbs. 'Daarmee', zo schreef Van Koppen, 'is dan wel het risico aanvaard dat de werkelijke dader nog steeds rondloopt en elk moment weer zou kunnen toeslaan' (p. 138).

2. Finest hour

Van Koppen kreeg het volste gelijk. Want een jaar later verscheen die werkelijke dader – Wik H. – op de justitiële radar en wel naar aanleiding van een geweldsdelict gepleegd *na* de Schiedammer parkmoord. Op 9 december 2004 werd Kees B. in aanwezigheid van zijn advocaten op vrije voeten gesteld en de foto's daarvan kregen een bijna iconische status. Ze markeerden ook het finest hour van de vaderlandse rechtspsychologie.

Met zijn knap gecomponeerde analyse van de Schiedammer parkmoord illustreerde Van Koppen wat er kan gebeuren als politie en magistratuur rechtspsychologische hoofdthema's aan hun laars lappen. Een decennium eerder had het drietal Crombag, Van Koppen en Wagenaar in hun *Dubieuze zaken*[3] daar ook al eens nadrukkelijk aandacht voor gevraagd. Want ook in dat boek ging het over slechte verhoren, beïnvloeding van getuigen, ondermaatse psychiatrische rapporten en tunnelvisie bij politie en magistraten. Maar terwijl *Dubieuze zaken* nog kon worden weggehoond, was dat bij Van Koppens boek niet langer mogelijk, althans zodra de Schiedammer zaak de voor iedereen zichtbare contouren van een rechterlijke dwaling aannam.

3. Crescendo

Vanaf toen ging het in ons land crescendo met de rechtspsychologie. Zo nam het aantal universitaire masteropleidingen op het terrein van de rechts- en forensische psychologie toe; terwijl aanvankelijk enkel de Universiteit Maastricht zulke opleidingen aanbood, kwam daar in de loop van de jaren een viertal universiteiten bij. Het zegt iets over de populariteit van de rechtspsychologie, die trouwens evenzeer blijkt uit de regelmatige aanwezigheid van rechtspsychologen in de media. Ook werd de rechtspsychologie een door het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen (NRGD) erkend deskundigheidsgebied en verschenen er nieuwe leerboeken en populaire verhandelingen.[4] Wie op *rechtspraak.nl* 'rechtspsycholoog' als zoekterm invoert zal constateren dat de term tussen begin 2003 en eind 2006 vijf keer opduikt in gepubliceerde uitspraken. Tussen 2007 en 2010 is dat dertien keer; in de periode 2011-2014 34 keer en weer vier jaar later staat de teller op 42. Het duidt op een toegenomen presentie van rechtspsychologische deskundigen in de rechtszaal. Daar proberen zij de rechter te informeren op basis van hun expertise, expertise die ze ontlenen aan casuïstische studies – bijvoorbeeld over valse bekentenissen – en laboratoriumexperimenten, waarin bijvoorbeeld riskante verhoortrucs worden nagebootst.

4. Toekomst

De rechtspsychologie doet het goed, maar het kan beter. Wat bijvoorbeeld bezinning behoeft, is haar beperkte visie op rechterlijke dwalingen. 'Van zo'n rechterlijke dwaling is sprake', schrijft de eerder genoemde Van Koppen in een veel gelezen leerboek, 'als iemand is veroordeeld voor een misdrijf dat hij niet heeft begaan of

---

* Prof. dr. Harald Merckelbach is decaan van de Faculteit Psychologie en Neurowetenschappen van de Universiteit Maastricht en tevens redactielid van dit tijdschrift.

1. De auteur dankt mr. G.C. Haverkate, mr. D.J.C. Aben, mr. ing. N.M. Keijser en prof. dr. A.P.A. Broeders voor hun waardevolle commentaar op een eerdere versie van dit artikel. Voor eventuele fouten is slechts de auteur verantwoordelijk.
2. P.J. van Koppen, *De Schiedammer parkmoord. Een rechtspsychologische reconstructie*, Amsterdam: Ars Aequi Libri 2003.
3. H. Crombag, P.J. van Koppen & W.A. Wagenaar, Dubieuze zaken: De psychologie van strafrechtelijk bewijs, Amsterdam: Contact 1992.
4. Leerboeken zijn de onder redactie van Van Koppen en collega's bij respectievelijk Kluwer en Boom verschenen titels *Reizen met mijn rechter* (2010) en *Routes van het recht* (2017). Bij populaire non-fictie valt te denken aan het bij Bert Bakker verschenen *De slapende rechter* (2009) van W.A. Wagenaar, H. Israëls en P.J. van Koppen.

voor een misdrijf dat niet heeft plaatsgevonden'[5] en daarmee vertolkt hij de opinion chic van zijn vakgenoten. Dat geldt evenzeer voor de wijze waarop hij deze omschrijving verankert, namelijk in de buitenwetenschappelijke notie dat het *erger* is als een onschuldige wordt veroordeeld dan als een schuldige wordt vrijgesproken. Dat normatieve uitgangspunt staat ook wel bekend als de regel van Blackstone, naar de Engelse strafrechtsgeleerde Sir William Blackstone (1723-1780).[6]

De beginselvastheid waarmee rechtspsychologen Blackstone omarmen brengt discutabele gewoontes met zich mee. Eén is de voorkeur voor gepersonifieerde analyses van (mogelijke) dwalingen. Geïnspireerd door de verhevenheid die uit Blackstone's maxime spreekt, vinden sommige rechtspsychologen al snel dat magistraten persoonlijk verantwoording dragen voor mogelijke missers en daarop scherp moeten worden aangesproken: kennelijk waren deze magistraten aan het slapen.[7] Hun eigen vak – de psychologie van calamiteiten – laat ondertussen zien dat zo'n *person approach* noch in analytische, noch in praktische zin vruchtbaar is en soms zelfs contraproductief kan werken.[8] Magistraten of hun instituties aan de schandpaal nagelen, draagt niet bij aan het ontrafelen van de oorzaken die aan rechterlijke dwalingen ten grondslag liggen, laat staan dat het helpt bij het voorkomen van een volgende dwaling. Dat geldt eens te meer nu de moralistische toonzetting van het rechtspsychologisch discours bedenkelijk soepel aansluit bij de inzet van sommige politici om de soevereine manoeuvreerruimte van magistraten – onder verwijzing naar een kennelijke dikastocratie – luidruchtig te problematiseren.

5. De ontbrekende groep

Een tweede gewoonte is om de rechtspsychologische wetenschapsagenda door Blackstone te laten sturen. Neem bekentenissen. Rechtspsychologen die de rechter op de mogelijkheid van een valse bekentenis willen attenderen, brengen regelmatig het klassieke experiment van Kassin en Kiechel in stelling.[9] Daarin voerden proefpersonen een computertaak uit. Ze kregen de instructie om onder geen beding aan de alt-toets te komen, want anders zou de computer vastlopen. De proefpersonen togen aan het werk en even later was er dan toch een (in scène gezette) computercrash. De onderzoekers eisten van de proefpersonen dat ze een schuldbekentenis zouden tekenen, waarvan de strekking was dat ze de verboden toets hadden aangeraakt (terwijl dit niet zo was). Kassin en Kiechel vonden dat behoorlijk wat proefpersonen tekenden zodra een assistent blufte met eigen ogen te hebben gezien dat de verboden toets inderdaad was aangeraakt.

Als existentiebewijs – verstandige mensen kunnen soms valselijk bekennen – heeft het experiment grote verdienste. Maar een voor de rechter informatieve uitspraak valt er niet aan te ontlenen. Dat komt omdat een controlegroep die wél aan de alt-toets heeft gezeten, ontbreekt. Van deze omissie is evenzeer sprake in talrijke studies waarin de bevindingen van Kassin en Kiechel met succes werden gerepliceerd.[10] Dat zo'n controlegroep vaak absent blijft, vloeit voort uit de achterliggende ideologie dat dwalingen zich enkel kunnen voordoen als onschuldige verdachten tot een valse bekentenis worden gebracht. Een zakelijkere positie houdt in dat de schuldige die overtuigend in zijn valse ontkenning persisteert net zo goed een dwaling kan inluiden – namelijk een onterechte vrijspraak. Voor een niet door het moralisme van Blackstone getroebleerde wetenschapper is ook dat type dwaling voorwerp van intellectuele nieuwsgierigheid. Slechts in een handjevol laboratoriumexperimenten werd nagegaan wat de uitwerking van misleidingstactieken en bluf op zowel 'schuldige' als 'onschuldige' proefpersonen is. Een paar jaar geleden zetten Rassin en Israëls[11] de resultaten daarvan op een rij. Het komt erop neer dat in zulke experimenten gemiddeld 66% van de 'schuldige' en 20% van de 'onschuldige' proefpersonen bekent. De rechtspsychologische kennis zou groeien als er meer van dit soort gegevens wordt verzameld. Net zoals rechtspsychologen veel meer zouden moeten willen weten van getuigen die ondanks een ondermaats verhoor een accurate verklaring afleggen; of in weerwil van een gemankeerde confrontatie de dader correct aanwijzen.

6. Een rechtspsycholoog heeft altijd gelijk

Als getuigen-deskundigen bedienen rechtspsychologen zich nogal eens van syllogistische beweringen. Een typisch voorbeeld is: (1) met verleidingstactieken *kan* men valse bekentenissen aan onschuldige verdachten ontlokken (zie Kassin & Kiechel); (2) in deze zaak zijn door de politie zulke verhoortechnieken gebruikt; en daarom (3) doet de rechter er wijs aan om de bekennende verklaring van deze verdachte met scepsis te bezien. Strikt genomen behelst zo'n syllogisme niet meer dan een met redenen omklede oproep aan de rechter om toch vooral op zijn tellen te passen. De verdachte *kan* immers een valse bekentenis hebben afgelegd.[12]

5. P.J. van Koppen e.a., 'Rechterlijke dwalingen', in: P.J. Van Koppen e.a. (red), *Routes van het recht: Over de rechtspsychologie*, Den Haag: Boom 2017, p. 886. Zie ook: G. Haverkate, 'Publieksvoorlichting over de gerechtelijke dwaling (redactioneel)', *EeR* 2016, afl. 5, p. 205-206.
6. R. Giard, & H. Merckelbach, 'Blackstone's belijdenis opnieuw bezien', *EeR* 2018, afl. 6, p. 237-240.
7. Zie voor een voorbeeld in de context van de Schiedammer parkmoord: P.J. van Koppen, 'De fluwelen handschoen van Posthumus: Over hetgeen ontbreekt in het rapport over de Schiedammer Parkmoord', *Trema* 2006, 29, p. 57-66. Een treffende illustratie biedt ook het commentaar van een rechtspsycholoog op de zelfmoord van twee verdachten in de *Valkenburgse loverboy*-zaak (2015): 'Ik vind dat er bloed aan de handen van het OM kleeft (...) Ze hebben mensen onder onmenselijke druk gezet.' Zie: https://nos.nl/artikel/2025330-veel-te-veel-druk-op-loverboyzaak-verdachten.html.
8. J. Reason, 'Human error: models and management', *British Medical Journal* 2000, 320, p. 768-770. Zie ook R. Giard & H. Merckelbach, 'Nietzsche gelijk: Waarom wijsheid achteraf onbillijk is', *NJB* 2009, 84, p. 1014-1021.
9. S.M. Kassin & K.L. Kiechel, 'The social psychology of false confessions: Compliance, internalization, and confabulation', *Psychological Science* 1996, 7, p. 125-128. De omgang met deze studie door rechtspsychologen wordt geïllustreerd door wat bijvoorbeeld Van Koppen en Horselenberg (2018; p. 280) erover zeggen in verband met de Arnhemse villamoord: 'Zo lieten Kassin en Kiechel in een belangrijke studie die werd gepubliceerd in 1996 al zien dat het voorleggen van vals bewijs valse bekentenissen veroorzaakt.' P.J. van Koppen & R. Horselenberg, 'Waarom er in België en Nederland geen rechterlijke dalingen zijn', *EeR* 2018, 6, p. 276-281.
10. Waaronder, zo geef ik schoorvoetend toe, die van mijn collega's en mijzelf. Zie bijvoorbeeld R. Horselenberg, H. Merckelbach & S. Josephs, 'Individual differences and false confessions: A conceptual replication of Kassin and Kiechel', *Psychology, Crime and Law* 1996, 9, p. 237-240.
11. E. Rassin & H. Israëls, 'False confessions in the lab: A review', *Erasmus Law Review* 2014, 7, 219-224.
12. Er bestaan Bayesiaans aandoende versies van deze conclusie die op hetzelfde neer komen, maar lelijker en ongrammaticaal zijn geformuleerd. Een voorbeeld is: 'Het gehele proces in aanloop tot zijn verklaringen zijn dusdanig ongunstig dat dat leidt tot meer steun aan het scenario dat de bekentenissen van [verdachte] onjuist zijn dan aan het scenario dat ze juist zijn', ontleend aan ECLI:NL:GHSHE:2017:3990.

Zit een rechtspsychologische deskundige er ooit faliekant naast als hij zich van dit type syllogisme bedient? Wanneer de verdachte onschuldig blijkt, heeft de rechtspsycholoog groot gelijk. Maar als nieuw bewijs buiten redelijke twijfel op het daderschap van de verdachte wijst, toont dat geenszins het ongelijk van de rechtspsycholoog aan. Die beweerde immers niet dat de bekennende verklaring onwaar was.[13] Nederlands meest geroutineerde rechtspsycholoog Van Koppen blikte onlangs tijdens een interview terug op zijn carrière als getuige-deskundige en constateerde dat hij het bij een zaak nog nooit had mis gehad.[14] In de traditie van de wetenschapsfilosoof Karl Popper pleit dat eerder tegen dan voor zijn expertise.[15]

7. Twee rechtspsychologen kunnen het oneens zijn

In deze zaak zijn door de politie zulke misleidende verhoortechnieken gebruikt, houdt de rechtspsychologische deskundige de rechter nogal eens voor. Het veronderstelt dat de deskundige een taxonomie van riskante en passabele verhoortechnieken in zijn hoofd heeft, waartegen hij politieverhoren kan toetsen. Zo'n taxonomie bestaat inderdaad.[16] Maar gebruiken praktiserende rechtspsychologen haar op dezelfde manier? Met Blackstone zitten rechtspsychologen hoog te paard en dat bevordert niet het inzicht dat intercollegiale toetsing wenselijk is. Naar de mate waarin meerdere rechtspsychologen eensluidend oordelen over de kwaliteit van politieverhoren is dan ook verontrustend weinig onderzoek gedaan. Het schaarse onderzoek dat wél is gedaan noopt tot bescheidenheid: twee rechtspsychologen zijn het toch heel regelmatig *niet* met elkaar eens. Dat betekent logisch gezien dat er eentje fout zit en praktisch gezien dat het oordeelsvermogen van rechtspsychologen aanscherping behoeft op basis van wetenschappelijk onderzoek.[17]

8. Voorspellend vermogen

De verdachte kan een valse bekentenis hebben afgelegd. Ja, zeker, dat is een mogelijkheid en de rechtspsycholoog die er in zijn deskundigenbericht een punt van maakt, heeft het gelijk altijd aan zijn zijde. Als deskundige zou hij meer gewicht in de schaal leggen wanneer hij een getalsmatige waardering aan zijn uitspraak geeft.[18] Dat kan een *likelihood ratio*, een kans, een foutenmarge of het voorspellend vermogen zijn.

Bij wijze van voorbeeld keren we terug naar verleidingstactieken tijdens het verhoor en hoe groot dan schattenderwijze de kans is dat schuldige en onschuldige proefpersonen bekennen: 66% (correcte bekentenissen) en 20% (valse bekentenissen). In termen van signaaldetectie zijn deze getallen op te vatten als schattingen van, respectievelijk, de sensitiviteit en het foutpositief-percentage van bekentenissen als indicatie voor schuld. De betekenis ervan wordt pas duidelijk als je die schattingen omzet naar voorspellend vermogen. Het voorspellend vermogen is hier volledig afhankelijk van de basisfrequentie waarmee politieverhoorders onschuldige verdachten blootstellen aan misleidende tactieken. Tabel 1 laat het effect van die basisfrequentie zien. Een rekenvoorbeeld: stel je hebt op elke 100 verdachten 70 schuldigen en 30 onschuldigen. Van die 70 schuldigen zullen er onder druk van de bluffende verhoorders 46 bekennen (70 x 0,66). Van de 30 onschuldigen zullen er 6 ten onrechte bekennen (30 x 0,20). In totaal zijn er zodoende 52 bekentenissen waarvan er 6 vals zijn (12%). Een verlichte rechtspsycholoog zou dan tegen de rechter zeggen: bluffende verhoorders kunnen schuldige maar ook onschuldige verdachten tot een bekentenis brengen. Afgaand op het kennisbestand in mijn vak, uitgaande van een basisfrequentie van 30 onschuldigen per 100 verdachten in deze context en aannemend dat in onderhavige zaak de verdachte inderdaad werd geconfronteerd met een verhoor waarin misleidende tactieken werden gebruikt, is de kans dat deze bekentenis vals is grofweg 12%. Een andere manier om hetzelfde te zeggen: de aanname dat de bekentenis van de verdachte vals is, kent een behoorlijke foutenmarge, maar die is toch niet zo ruim dat je haar zou moeten negeren.

9. Twijfel voeden

Natuurlijk is dit rekenvoorbeeld om allerlei redenen een simplificatie. Wat het wil illustreren is dat het ook voor rechtspsychologen haalbaar is om preciezere uitspraken te doen. Dat veronderstelt wel dat zij bereid zijn om Blackstone-vrije experimenten op te zetten, onderzoek te verrichten naar hun interbeoordelaarsbetrouwbaarheid, gegevens te verzamelen over basisfrequenties en in hun uitspraken foutenmarges te verdisconteren.[19]

Sinds haar triomf in de Schiedammer parkmoord heeft de rechtspsychologie op al die fronten weinig vooruitgang geboekt.

De verdachte kan een valse bekentenis hebben afgelegd. Het handelsmerk van nogal wat rechtspsychologen was het tot nog toe om, geheel in de geest van Blackstone, de twijfel aan veroordelingsgronden te voeden. 'Soms', zo schreef de Maastrichtse rechtspsycholoog Israëls, 'krijg je de indruk dat het zo langzamerhand misschien

13. Of neem de rechtspsycholoog die de identificatie van een verdachte door een getuige in twijfel trekt, omdat de identificatieprocedure manco's vertoont. Later blijkt deze verdachte toch de dader te zijn. De rechtspsycholoog heeft geen fout gemaakt, simpelweg omdat hij nooit heeft beweerd dat de getuige ernaast zat. Of neem de rechtspsycholoog die de belastende verklaringen van een jeugdig slachtoffer over de verdachte problematisch acht, omdat het slachtoffer op suggestieve wijze is gehoord. Vervolgens blijken die belastende verklaringen te stroken met ander bewijs. Toch had de rechtspsycholoog het niet bij het verkeerde eind; hij heeft nooit gezegd dat de verklaringen ook in strijd met de feiten waren.
14. *De Volkskrant* 7 juli 2020.
15. Vgl. Karl. R. Popper, *Autobiografie*, Utrecht: Spectrum 1978, p. 51-52: 'Een theorie of bewering is wetenschappelijk, wanneer ze het optreden van bepaalde mogelijke gebeurtenissen uitsluit. Zo'n theorie verbiedt als het ware dat die gebeurtenis plaatsvindt. Dus hoe meer een theorie verbiedt, des te meer vertelt ze ons.'
16. C.E. Kelly e.a., 'A taxonomy of interrogation methods', *Psychology, Public Policy, and Law* 2013, 19, 165-178.
17. Een voorbeeld is onderzoek waarin deskundigen dertien verhoren van bekennende en ontkennende verdachten beoordeelden op de aanwezigheid van allerlei verhoortrucs. Voor 22% van de verhoren bereikten de deskundigen andere conclusies en de zogenaamde Krippendorff's alpha – een maat voor interbeoordelaarsbetrouwbaarheid – kwam niet boven de .60 uit, wat zorgwekkend laag is. Zie C.E. Kelly, A.D. Redlich & J.C. Miller, 'Examining the meso-level domains of the interrogation taxonomy', *Psychology, Public Policy, and Law* 2015, 21, 179.
18. Zie voor een uitgebreide beschouwing: E. Rassin, 'Likelihood ratio's in rechtspsychologische rapporten', *EeR* 2019, afl. 5, p. 189-195.
19. Zie ook: M. Blastland e.a., 'Five rules for evidence communication', *Nature* 2020, 587, 362-364.

wel wat al te goed begint te gaan met de rechtspsychologie.'[20] Hij wees in dat verband op het percentage vrijspraken: vóór het finest hour was dat 4% en daarna klom het op tot 9% (2018), met een uitschieter van 11% in 2016. Als dat inderdaad te maken heeft met de toegenomen presentie van de rechtspsychologie in het strafrecht, zit er een rafelig randje aan haar triomfantelijke opmars.

Tabel 1.
Mate waarin bekentenissen wijzen op onschuld bij een sensitiviteit van 66% en een foutpositief-percentage van 20% en bij drie verschillende basisfrequenties van onschuldigen (.5, .3 en .1).

Basisfrequentie	Ware bekentenis	Valse bekentenis	Totaal	Voorspellend vermogen
50/100	33	10	43	23%
30/100	46	6	52	12%
10/100	59	2	61	3%

20. H. Israëls, *Waarom het zo goed gaat met de rechtspsychologie*, Heaven: Almanak Studentenvereniging Ouranos 2008-2009, 2009, p. 88.